

ЕКСПЕРТНІ ВИСНОВКИ
акредитаційної експертизи
освітньо-професійної програми «Бізнес-адміністрування»
зі спеціальності 073 «Менеджмент»
за другим (магістерським) рівнем у Сумському державному університеті

Згідно з п. 2 розділу XV Закону України «Про вищу освіту», Постановою Кабінету Міністрів України від 09.08.2001 року № 978, Наказом МОНУ від 13.06.2012 р. № 689, Ліцезійними умовами надання освітніх послуг у сфері вищої освіти, затвердженими Постановою КМУ № 1187 від 30.12.2015 р., та відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України № 447-л від 14.12.2017 р. «Про проведення акредитаційної експертизи» експертна комісія у складі:

Голова комісії:

Димченко Олена Володимирівна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки підприємств, бізнес-адміністрування та регіонального розвитку Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова;

член комісії:

Якубів Валентина Михайлівна, доктор економічних наук, доцент, завідувач кафедри управління та бізнес-адміністрування Державного вищого навчального закладу «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»;

розглянула подану Сумським державним університетом (СумДУ) акредитаційну справу та провела безпосередньо в закладі вищої освіти (ЗВО) у період з 23 січня по 25 січня 2018 року експертне оцінювання відповідності освітньої діяльності закладу вищої освіти державним вимогам щодо акредитації освітньо-професійної програми (ОПП) «Бізнес-адміністрування» зі спеціальності 073 «Менеджмент» за другим (магістерським) рівнем.

Акредитаційна експертиза була проведена за такими напрямками:

- підтвердження достовірності інформації, поданої СумДУ до відділу нормативного забезпечення та ліцензійної експертизи управління ліцензування та акредитації Міністерства освіти і науки України у зв'язку з проведенням акредитаційної експертизи підготовки магістрів за освітньо-професійною програмою «Бізнес-адміністрування» зі спеціальності 073 «Менеджмент»;
- підтвердження відповідності встановленим законодавством вимогам щодо кадрового складу, науково-методичного рівня викладачів, забезпечення нормативних вимог до чисельності, рівня науково-дослідної діяльності випускової кафедри економіки та бізнес-адміністрування;
- виявлення повноти навчального та методичного забезпечення освітньо-професійної програми, наявності навчальної документації та рівня забезпечення літературними джерелами, використання комп'ютерних технологій;
- підтвердження відповідності нормативам Міністерства освіти і науки України щодо матеріально-технічного забезпечення спеціальності, яка акредитується;
- підтвердження відповідності встановленим законодавством вимогам щодо організації освітнього процесу, рівня знань студентів з дисциплін навчального плану.

Висновки експертів підготовлені на основі вивчення відповідних документів, що регламентують діяльність СумДУ, навчально-методичної документації освітньо-професійної програми, проведення співбесід з керівництвом і викладачами випускової кафедри економіки та бізнес-адміністрування. На підставі вивчення навчально-методичного, інформаційного, матеріально-технічного, кадрового забезпечення та визначення рівня підготовки магістрів за освітньо-професійною програмою «Бізнес-адміністрування» зі спеціальності 073 «Менеджмент» експертною комісією встановлено наступне.

Голова експертної комісії

О.В. Димченко

1. Загальна характеристика ЗВО і спеціальності

Повна назва і адреса закладу вищої освіти – Сумський державний університет Міністерства освіти і науки України; м. Суми, вул. Римського-Корсакова, 2, тел. (0542) 640-499, факс (0542) 334-058.

Університет функціонує на підставі:

- 1) Постанови Кабінету Міністрів України від 13 серпня 1993 р. № 646 про створення СумДУ на базі Сумського фізико-технологічного інституту;
- 2) Статуту Сумського державного університету, прийнятого загальними зборами трудового колективу, затвердженого Міністерством освіти і науки України 16.06.2015 р.;
- 3) Свідоцтва про державну реєстрацію юридичної особи А00 № 111909 від 13.02.1998 р.;
- 4) Виписки з Єдиного Державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців (ЄДРЮФОП) від 14.07.2015 р. за № 20872614;
- 5) Довідки про внесення навчального закладу до Державного реєстру вищих навчальних закладів України від 21.08.2012 р. № 19-Д-189.

Сумський державний університет провадить освітню діяльність з підготовки здобувачів вищої освіти на підставі та у відповідності до Відомостей щодо здійснення освітньої діяльності у сфері вищої освіти, розміщених на офіційному сайті Міністерства освіти і науки України.

Університет веде історію з 1948 року в якості відокремленого структурного підрозділу інших ЗВО, у тому числі як філії Харківського політехнічного інституту, на базі якої у 1990 році створено Сумський фізико-технологічний інститут, що у 1993 році був реорганізований у Сумський державний університет.

Очолює Сумський державний університет ректор – кандидат технічних наук, професор Васильєв Анатолій Васильович.

СумДУ на сьогодні є одним з лідерів серед ЗВО України за показниками участі у національних та міжнародних рейтингах:

- університет щорічно отримує високі оцінки в освітніх ранжуваннях порталу osvita.ua (за підсумками 2016/2017 навчального року – лідер освіти північного регіону, 7 місце серед усіх вітчизняних ЗВО, 4 місце серед класичних університетів);
- за даними порталу «Слово і діло» СумДУ у 2016 році увійшов до трійки лідерів серед ЗВО, розташованих у містах-немільйонниках, а також посів 8 місце серед усіх вишів України;
- у ранжуваннях видання «Гроші» СумДУ традиційно входить до Топ-20 університетів України за репутацією випускників інженерно-технічних та юридичних спеціальностей серед роботодавців;
- у дослідженні видання «Фокус» у 2017 році СумДУ увійшов до Топ-35 закладів освіти з найвищою репутацією серед ключових роботодавців України;
- рейтингом «Топ 200 Україна» у 2017 році СумДУ визначено на 4 позиції серед класичних університетів (11 позиція серед усіх ЗВО України та 3 позиція за показниками міжнародного визнання);
- у ранжуванні DOU СумДУ традиційно входить до п'ятірки кращих ЗВО України з ІТ-освітою;
- у рейтингу Webometrics СумДУ станом на липень 2017 року посідає 3-тє місце серед ЗВО України та має високі позиції у тематичних ранжуваннях, зокрема репозитарій посідає 319 місце у світовому рейтингу Ranking Web of Repositories (1 національна позиція);
- у 2017 році за версією UniRank University Ranking СумДУ займає 2 позицію серед ЗВО України за популярністю у мережі інтернет;
- за даними Бібліометрики української науки СумДУ традиційно є одним з лідерів серед закладів вищої освіти та наукових установ України у Google Scholar (у травні 2017 року – 6 позиція серед ЗВО України за індексом Гірша (h-індекс університету становив 69), а також за публікаційною активністю у Scopus (за підсумками 2016 року – 6 позиція за кількістю публікацій та 5 позиція за активністю їх цитувань);
- за даними Nature Index СумДУ традиційно входить до 20 кращих академічних закладів

Голова експертної комісії

О.В. Димченко

України за публікаційною активністю у провідних виданнях світу з природничих наук (15 позиція у ранжуванні 2017 року);

- у дослідженні видавничої служби «УРАН» станом на квітень 2017 року СумДУ визначено на 8 позиції серед класичних університетів (на 13 позиції серед усіх закладів вищої освіти) України за індексом Гірша у Scopus (h-індекс університету становив 31);

- у рейтингу SCImago Institutions Rankings за кількістю, якістю та інтенсивністю цитування публікацій у Scopus, а також за даними бази міжнародних патентів Patstat СумДУ займає стабільно високі позиції (8 національна позиція та Топ-200 серед університетів Центральної та Східної Європи у ранжуванні 2017 року);

- за показниками публікаційної активності у Web of Science СумДУ у 2016/2017 навчальному році увійшов до науково-метричного рейтингу University Ranking by Academic Performance (7 національна позиція);

- СумДУ щорічно знаходиться серед лідерів у всесвітньому екологічному рейтингу університетів UI GreenMetric (65 світова та 1 національна позиція за підсумками 2016 року);

- у ранжуванні Round University Ranking СумДУ традиційно знаходиться серед університетів-лідерів України (671 світова позиція та 4 національна позиція у інституційному ранжуванні 2017 року), а також отримує високі відзнаки у тематичних рейтингах (за підсумками 2016 року – 692 світова позиція у репутаційному рейтингу та 534 – за продуктивністю досліджень) та галузевих ранжуваннях (за підсумками 2015/2016 навчального року – 534 світова позиція у галузі наук про життя, 416 – у галузі медицини, 545 – у галузі природничих наук, 571 – у галузі соціально-економічних наук та 533 – у галузі технічних наук);

- університет щорічно отримує високі оцінки у інституційних та тематичних рейтингах U Multirank (серед закладів вищої освіти України СумДУ має найбільшу кількість рейтингових індикаторів, значення яких віднесені до групи «А», а більшість показників діяльності перевищує середньосвітові значення);

- СумДУ традиційно знаходиться серед лідерів регіонального рейтингу країн Європи, що розвиваються та країн Центральної Азії QS EЕCA (6 національна позиція за підсумками 2017/2018 навчального року);

- університет четвертий рік поспіль входить до світового рейтингу QS (у ранжуванні QS-2018 – 5 національна позиція, категорія 801+ у загальному ранжуванні, Топ-150 молодих університетів світу та Топ 350 кращих університетів Європи);

- університет з 2015 року входить до каталогу університетів світу, показники діяльності яких обраховуються рейтингом Times Higher Education (у групі 1000+);

- у 2016 році СумДУ вперше пройшов аудит відповідності критеріям дослідницьких університетів, за результатами якого університет включено до відповідного каталогу Шанхайського рейтингу університетів світу Academic Ranking of World Universities у категорії 500+.

За кількістю призових місць у Всеукраїнських конкурсах студентських наукових робіт СумДУ щорічно займає лідируючі позиції (у 2017 році – 107 призових місць, що є найвищим показником серед ЗВО України).

За кількістю призових місць на Всеукраїнських олімпіадах з навчальних дисциплін та спеціальностей СумДУ стабільно знаходиться у п'ятірці лідерів (у 2017 році – 41 призове місце, 3-4 позиція серед ЗВО України).

У 2017 році університет є лідером за кількістю проектів-переможців Всеукраїнського конкурсу наукових робіт молодих вчених (фінансування отримали 16 проектів СумДУ).

Здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти за 51 спеціальністю Переліку 2015 року, за якими навчається близько 12 тис. осіб, з яких близько 1,3 тис. іноземних студентів з 49 країн світу. В університеті передбачена можливість безперервного англomовного навчання.

На базі кафедри військової підготовки СумДУ здійснюється навчання за програмою підготовки офіцерів запасу для студентів ЗВО Сумської області та інших регіонів України.

Згідно з концепцією освіти протягом життя діє система післядипломної освіти та короткотермінових форм тематичного вдосконалення (щорічно таку підготовку проходять близько 4 тис. слухачів).

Діє аспірантура за 21 спеціальністю 15 галузей знань Переліку 2015 року. Працюють спеціалізовані ради з захисту дисертацій. Загальна чисельність аспірантів, докторантів та здобувачів наукового ступеня у СумДУ становить 307 осіб. Здійснюється подвійне керівництво аспірантами зарубіжними вченими та науковцями СумДУ. Протягом 2016 року співробітниками університету захищено 13 докторських та 67 кандидатських дисертацій.

Безпосередньо в базовому ЗВО освітньо-науковий процес забезпечують 841 штатних науково-педагогічних працівників (з яких 87 % мають вчені звання та наукові ступені – 117 докторів наук, професорів та 617 кандидатів наук, доцентів). Серед штатних співробітників університету 1 особа є член-кореспондентом НАН України, 14 – мають державні почесні звання, 183 представників академічного складу університету мають 5 та більше публікацій, які обліковуються базами Scopus та Web of Science Core Collection.

До навчально-наукового процесу залучаються провідні фахівці реального сектору економіки (в т.ч. з науковими ступенями та званнями), що дозволяє врахувати в підготовці фахівців вимоги замовників кадрів. Навчальний процес у базовому ЗВО забезпечують 56 кафедр, з них випусковими є 41 кафедра.

Згідно з наказом ректора про закріплення спеціальностей, випусковою кафедрою освітньо-професійної програми «Бізнес-адміністрування» зі спеціальності 073 «Менеджмент» визначена кафедра економіки та бізнес-адміністрування Навчально-наукового інституту фінансів, економіки та менеджменту ім. Олега Балацького (ННІ ФЕМ).

Підготовка здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Бізнес-адміністрування» здійснюється в межах спеціальності 073 «Менеджмент» відповідно до Відомостей щодо здійснення освітньої діяльності у сфері вищої освіти, розміщених на офіційному сайті Міністерства освіти і науки України (ліцензовані обсяги спеціальності складають – 305 осіб). Спеціальність в цілому акредитована на термін до 01.07.2027 р., сертифікат про акредитацію серії НД №1983415 від 24.05.2027 р.

За Переліком 2010 відповідна вищезазначеній освітній програмі спеціальність 8.18010016 Бізнес-адміністрування акредитована за IV рівнем (сертифікат про акредитацію серії НД-IV № 1924817 від 12.08.2013 р.).

Особливістю освітньо-професійної програми «Бізнес-адміністрування» в Сумському державному університеті є її спрямованість на підготовку висококваліфікованих фахівців з даної спеціальності, які б усвідомлювали значимість інноваційної діяльності для розвитку економіки регіону, володіли б необхідними знаннями та навичками і оперативно реагували на нагальні потреби підприємств в активізації інноваційних процесів.

Висновок

Документи, які забезпечують правові основи діяльності СумДУ, що представлені в акредитаційній справі, є достовірними, а їх комплектність та зміст дають змогу отримати уявлення, що здійснення освітньої діяльності щодо підготовки магістрів освітньо-професійної програми «Бізнес-адміністрування» зі спеціальності 073 «Менеджмент» відбувається згідно сучасних освітніх вимог та у межах визначеного ліцензованого обсягу.

2. Формування контингенту студентів

В університеті формування контингенту студентів за освітньо-професійною програмою «Бізнес-адміністрування» зі спеціальності 073 «Менеджмент» ступеня «магістр» здійснюється відповідно до «Правил прийому до Сумського державного університету», розроблених на підставі «Умов прийому до вищих навчальних закладів України», затверджених МОНУ відповідно до ліцензованого обсягу підготовки здобувачів.

Для реалізації профорієнтаційної роботи в університеті діє мережа підготовчих курсів та профільних класів з підготовкою за інтегрованими навчальними планами, працює підготовче

Голова експертної комісії _____

О.В. Димченко

відділення для іноземних громадян, учнівська молодь залучається до наукової, спортивної та культурно-масової роботи в університеті.

Кафедра економіки та бізнес-адміністрування постійно проводить моніторинг потреби у спеціалістах вказаного профілю на підприємствах, установах і організаціях м. Суми та Північно-східного регіону країни. Співпраця з ними полягає у забезпеченні підготовки висококваліфікованих фахівців з бізнес-адміністрування, а також у проведенні наукових досліджень, до яких залучаються провідні викладачі та аспіранти, найкращі студенти, що дозволяє повною мірою розкрити їх науковий та творчий потенціал. Наявність попиту на фахівців зі освітньо-професійної програми «Бізнес-адміністрування» підтверджується відповідними листами з підприємств регіону.

Традиційно у жовтні місяці проводиться день відкритих дверей ННІ ФЕМ, у квітні – університету, коли абітурієнти мають змогу докладно ознайомитися зі змістом підготовки зі спеціальності та освітньо-професійної програми, умовами навчання.

Для проведення вступних випробувань на навчання за освітньо-професійними програмами підготовки магістра створюються атестаційні комісії. Склад предметних екзаменаційних і атестаційних комісій затверджується ректором. Комісії діють відповідно до Правил прийому, що розроблені відповідно до Закону України «Про вищу освіту» та «Умов прийому до вищих навчальних закладів України». Зарахування на навчання за другим (магістерським) рівнем здійснюється після здобуття першого (бакалаврського) рівня за конкурсним показником (сума середнього балу додатку до диплома бакалавра, оцінки фахового іспиту, оцінки іспиту з іноземної мови).

Підготовка студентів здійснюється за рахунок коштів державного бюджету та за рахунок коштів фізичних та юридичних осіб. Активна профорієнтаційна робота гарантує формування якісного складу студентів. Набутий роками досить високий авторитет університету в регіоні, збалансована плата за навчання (для студентів-контрактників) забезпечують достатню кількість абітурієнтів.

Якісні і кількісні показники прийому студентів наведені у таблиці 1.

Таблиця 1

Показники формування контингенту студентів за освітньо-професійною програмою «Бізнес-адміністрування» зі спеціальності 073 «Менеджмент» за другим (магістерським) рівнем у Сумському державному університеті

№ з/п	Показник	Роки*	
		2016	2017
1	Ліцензований обсяг підготовки**	305	305
2	Прийнято на навчання, всього (осіб):	28	40
	– денна форма	15	22
	в т.ч. за держзамовленням:	10	15
	– заочна форма	13	18
	в т.ч. за держзамовленням	0	0
	– нагороджених медалями, або тих, що отримали диплом з відзнакою	–	2
	– таких, які пройшли довгострокову підготовку і профорієнтацію	–	–
3	– зарахованих на пільгових умовах, з якими укладені договори на підготовку	–	–
	Подано заяв на одне місце за формами навчання:		
	– денна форма	1,86	5,5
	– заочна форма	0,65	1,35
4	Конкурс абітурієнтів на місця державного замовлення:		
	– денна форма		
	– заочна форма		

Голова експертної комісії

О.В. Димченко

5	Кількість випускників ЗВО, прийнятих на скорочений термін навчання на:		
	– денну форму	5,1	11
	– заочну форму	–	–

* перший набір здобувачів вищої освіти за спеціальностями Переліку 2015 року відбувся у 2016 році

** розподіл загального ліцензованого обсягу спеціальності між освітніми програмами та формами навчання здійснюється відповідними рішеннями приймальної комісії СумДУ

З метою підвищення якісних показників при формуванні контингенту студентів випускова кафедра регулярно проводить агітаційну роботу серед випускників першого (бакалаврського) рівня інших ЗВО та на підприємствах міста і області.

Випускники Сумського державного університету минулих років та інших закладів вищої освіти беруть участь у загальному конкурсі за результатами фахових вступних іспитів. У 2017 році на навчання за другим (магістерським) рівнем на дану освітньо-професійну програму було зараховано 14 випускників Сумського державного університету 2017 року та 5 випускників 2017 року інших закладів вищої освіти.

Аналіз динаміки контингенту студентів за останні два роки свідчить про поступове збільшення кількості осіб, прийнятих на навчання за освітньо-професійною програмою «Бізнес-адміністрування» зі спеціальності 073 «Менеджмент».

Висновок

Результати аналізу поданих матеріалів з організаційних, методичних та рекламних заходів вказують, що у СумДУ організація прийому та формування контингенту студентів проводиться в повній відповідності до чинного законодавства. Динаміка контингенту студентів за останні два роки свідчить про наявність регіонального попиту на випускників освітньо-професійної програми «Бізнес-адміністрування» зі спеціальності 073 «Менеджмент», що підтверджують листи з підприємств регіону; реальний контингент студентів знаходиться в межах ліцензійного обсягу.

3. Зміст підготовки фахівців

Організація освітнього процесу в Сумському державному університеті здійснюється відповідно до вимог нормативних та інструктивних документів Міністерства освіти і науки України.

Університет діє за концепцією освітньої діяльності «Концептуальні засади діяльності та стратегія розвитку Сумського державного університету на 2010-2020 роки», яка розроблена відповідно до Закону України «Про вищу освіту». Концепція відображає мету, завдання та принципи діяльності університету, шляхи досягнення поставлених цілей, перспективи розвитку.

Кафедрою економіки та бізнес-адміністрування проведена ефективна робота щодо імплементації Закону України «Про вищу освіту» та впровадження освітньо-професійної програми «Бізнес-адміністрування» підготовки магістрів зі спеціальності 073 «Менеджмент». Створена проектна група за своїм кадровим складом відповідає ліцензійним вимогам. Розроблена освітньо-професійна програма базується на компетентнісному підході, містить чітко визначені програмні результати навчання і узгоджена з вимогами Національної рамки кваліфікацій.

Концептуальні засади освітнього процесу реалізовані в навчальному плані магістра стосовно переліку та змісту навчальних дисциплін, розподілу навчального часу у кредитах ЄКТС, форм проведення навчальних занять та їх обсягу.

Навчальний план підготовки магістра за освітньо-професійною програмою «Бізнес-адміністрування» зі спеціальності 073 «Менеджмент» (термін навчання – 1,5 роки) та пояснювальна записка до нього затверджені в установленому порядку та відповідають за сукупністю вимог змісту та рівню підготовки, включають комплекс обов'язкових дисциплін та дисциплін за вибором студента. Наявність як у нормативній, так і у вибірковій частині підготовки

Голова експертної комісії

О.В. Димченко

магістрів за освітньо-професійною програмою «Бізнес-адміністрування» дисциплін комп'ютерного та інноваційного спрямування забезпечує формування всебічно обізнаного фахівця, який враховує у своїй діяльності як соціально-економічні, так й інноваційні аспекти, широко застосовує комп'ютерну техніку та програмне забезпечення у роботі.

На основі навчального плану розробляються робочі навчальні плани, які щорічно переглядаються, уточнюються і затверджуються.

Значна увага приділяється індивідуалізації змісту навчання та форм організації освітньої діяльності. Практична спрямованість навчання сприяє формуванню у студентів компетенцій, які передбачені освітньо-професійною програмою та орієнтовані на майбутню професійну діяльність випускника.

Документом, що регламентує зміст дисципліни, вимоги до знань і умінь, структурні взаємозв'язки з іншими дисциплінами, атестаційні заходи, розподіл часу на всі види занять і самостійної роботи студента, використання студентом літературних джерел та методичних розробок викладачів, є робоча програма дисципліни. Робочі програми дисциплін складені відповідно до освітньо-професійної програми, навчального плану та пояснювальної записки до нього. Робочі програми розроблені для всіх дисциплін, щорічно переглядаються та коригуються на основі сучасних досягнень науки та техніки відповідної галузі знань. Простежується міждисциплінарний зв'язок, відсутність дублювання матеріалу за дисциплінами, що викладаються.

Рівень організації освітнього процесу на кафедрі високий. Графік освітнього процесу на навчальний рік та розклад занять на семестр складаються та виконуються.

Навчальним планом підготовки магістрів передбачена переддипломна практика. Аналіз методичного забезпечення, звітів студентів, а також наявних баз практик свідчить про достатньо високий рівень наукового керівництва, ефективність переддипломної практики при формуванні у студентів професійних практичних знань та навичок.

Державна атестація на присвоєння кваліфікації здійснюється у формі захисту кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота виконується згідно з тематикою, затвердженою кафедрою. Студентам надається право вибору теми роботи із запропонованого переліку.

Висновок

Зміст підготовки магістрів за освітньо-професійною програмою «Бізнес-адміністрування» зі спеціальності 073 «Менеджмент» відповідає нормативним документам Міністерства освіти і науки України.

4. Організаційне, навчально-методичне та інформаційне забезпечення освітнього процесу

Освітній процес для осіб, що навчаються за програмою другого (магістерського) рівня, організовується відповідно до нормативних документів, які затверджені в установленому порядку на Вченій раді Сумського державного університету.

Рівень організації освітнього процесу на кафедрі є високим. Виконання навчальних доручень проводиться відповідно до індивідуальних планів викладачів, які затверджуються на засіданні кафедри. Виконання індивідуальних планів викладачами періодично розглядається на засіданнях кафедри та контролюється відповідними структурними підрозділами університету (в кінці кожного семестру та навчального року).

Експертна комісія встановила наявність робочого навчального плану, графіку освітнього процесу, розкладу занять, розроблених робочих програм, які містять мету і завдання курсу, перелік знань і умінь, тематичний план, зміст курсу з темами, теми практичних, семінарських занять, регламент самостійної роботи студентів, перелік контрольних запитань, критерії оцінювання, перелік рекомендованої літератури, що оформлені та затверджені згідно з встановленими вимогами.

Експертна комісія перевірила, що всі нормативні навчальні дисципліни забезпечені завданнями для проведення комплексних контрольних робіт. Випусковою кафедрою

Голова експертної комісії

О.В. Димченко

і передбачений механізм оновлення змісту програм відповідно до змін законодавчої бази, науково-технічних досягнень, змін потреб у підготовці фахівців та пріоритетів у їх використанні. При цьому обов'язковими вимогами залишаються поєднання глибокої фахової підготовки з індивідуалізацією навчання та його практичною спрямованістю.

На випусковій кафедрі навчання студентів за освітньо-професійною програмою «Бізнес-адміністрування» зі спеціальності 073 «Менеджмент» здійснюється із застосуванням сучасних технологій навчання, такі як кредитно-модульна система організації освітнього процесу, модульно-рейтингова система оцінювання знань, умінь та навичок студентів з навчальних дисциплін, тестовий контроль знань, ділові ігри. За всіма формами підготовки активно впроваджуються технології електронного навчання.

Форма контролю визначається навчальним планом. Для студентів денної форми навчання застосовується 100-бальна ECTS-шкала оцінювання знань і вмінь за всіма видами освітньої діяльності за етапами звітності (модульними циклами, семестрами). Розподіл рейтингових балів здійснюється кафедрою відповідно до змісту дисципліни та вагомості складових освітньої діяльності, що зазначається у регламентах оцінювання знань і вмінь студентів, які додаються до робочих програм навчальних дисциплін.

При перевірці експертами встановлено, що з усіх дисциплін навчального плану заняття, в тому числі практичні, проводяться в повному обсязі, виконані курсові роботи, проведені всі заліки та екзамени, що підтверджується записами в навчальних журналах, заліковими та екзаменаційними відомостями, наявними роботами студентів. Є розклад занять за семестрами та графік освітнього процесу. Заходи, передбачені графіком, відповідають навчальному плану і взаємоузгоджені. Рівень проведення лекційних та практичних занять на кафедрі високий, повністю відповідає сучасним вимогам щодо підготовки фахівців. Кафедрою приділяється достатня увага інтеграції навчання з наукою та виробництвом.

Експертна комісія пересвідчилася, що забезпечення освітнього процесу навчально-методичною літературою задовольняє сучасним вимогам. Значну частину навчально-методичної літератури складають навчальні посібники та підручники з грифом МОН України, монографії, конспекти лекцій, які розроблені викладачами кафедри. За останні п'ять років (2013-2017 рр.) викладачами кафедри видано більш ніж 10 монографій, навчальних посібників та підручників, опубліковано понад 500 наукових праць (наукових статей та тез доповідей), у тому числі у фахових вітчизняних виданнях. Функціонує банк електронних видань методичних розробок. Рівень забезпеченості навчальною, навчально-методичною, довідковою літературою дисциплін навчального плану складає 100%.

Наявні навчальні видання спрямовані на підготовку фахівців, відповідно до потреб регіону у відповідних кадрах та базуються на сучасних освітніх досягненнях у відповідних галузях знань. Вони мають досить високий науковий і методичний рівень.

Значна увага в університеті приділяється інформатизації освітнього процесу та запровадженню інформаційних технологій в управлінні освітнім закладом. Загальна кількість комп'ютерів у Сумському державному університеті становить 3525 одиниць (з них 3145 одиниць – з виходом до мережі Інтернет).

Належно забезпечений університет офісною технікою та периферійними пристроями. На даний час випускова кафедра економіки та бізнес-адміністрування має 34 персональних комп'ютери, які підключені до локальної мережі та мережі Інтернет і використовуються для наукової роботи студентів індивідуальної форми навчання, аспірантів та співробітників кафедри.

Кафедра економіки та бізнес-адміністрування постійно впроваджує комп'ютерні технології навчання й інформаційне забезпечення з використанням в освітньому процесі локальних та глобальних комп'ютерних мереж. Розробляються і впроваджуються в освітній процес практичні роботи з використанням мультимедійних можливостей комп'ютерної техніки.

Кафедра економіки та бізнес-адміністрування використовує спеціалізовані лабораторії з ПЕОМ університету для проведення занять з дисциплін, програмами яких передбачено використання обчислювальної техніки. Викладачі кафедри та студенти мають доступ до глобальної мережі Internet через центральний сервер СумДУ та класи ПЕОМ, бібліотечний

Голова експертної комісії

О.В. Димченко

комплекс, що надає змогу використовувати електронні варіанти методичного забезпечення дисциплін навчального плану.

В університеті розвинена високотехнологічна бібліотечно-інформаційна система, яка містить більше 3 млн. примірників з 332 тис. найменувань як на паперових, так і на електронних носіях. Передплачується 193 назви періодичних видань. Загальні видатки на придбання бібліотечних фондів у 2017 році становили 0,2 млн. грн.

Читальні зали бібліотечного комплексу базового ЗВО мають загальну місткість 906 посадкових місць. Електронні ресурси бібліотеки доступні з будь-якого комп'ютеризованого робочого місця університету та в мережі Інтернет. Електронний репозитарій СумДУ є національним лідером та входить до Топ-350 світового рейтингу Ranking Web of Repositories (за останні 5 років - понад 13 млн. завантажень документів користувачами зі 140 країн світу).

У цілому в СумДУ відпрацьована система єдиного інформаційного простору університету, безперервної комп'ютерної підготовки студентів, підвищення кваліфікації викладачів та співробітників. Матеріали фахових видань з економіки, навчально-методичні розробки кафедр університету, а також література, яка розміщена у внутрішній комп'ютерній мережі університету і мережі Інтернет, можуть використовуватися студентами під час самостійної роботи. Активно розвивається система електронного навчання, яка містить понад 350 повнофункціональних навчальних курсів українською, англійською та російською мовами, близько 1,8 тисячі віртуальних тренажерів та інтерактивних демонстрацій, близько 132 тисяч тестових завдань, понад 600 відеоматеріалів та інших складових e-learning.

Фахові періодичні видання, які є в бібліотеці СумДУ та читальних залах, відповідають потребам освітньо-професійної програми «Бізнес-адміністрування» зі спеціальності 073 «Менеджмент». Це, зокрема, журнали «Актуальні проблеми економіки», «Економіст», «Економіка України», «Механізм регулювання економіки», «Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка», «Економіка та держава» та інші.

Експертна комісія ознайомила з пакетом документів стосовно стану виховної роботи в СумДУ (концепції про організацію виховної роботи в університеті, плани виховної роботи, плани культурно-масових заходів на базі СумДУ). В університеті постійно діє інститут кураторів, який впроваджує в студентське середовище рекомендації Міністерства освіти і науки України щодо формування нового світогляду та активної життєвої позиції студентів – майбутніх спеціалістів та керівників промисловості.

Органи студентського самоврядування приймають безпосередню участь в управлінні університетом та діють на принципах добровільності, відкритості, колегіальності, виборності та підзвітності і рівності прав усіх здобувачів вищої освіти. Працюють студентські соціальна та психологічна служби, волонтерський рух, юридична клініка. Як результат, можна зазначити, що студенти та випускники СумДУ мають сьогодні не тільки досвід роботи в грантових проектах молодіжного спрямування, але є також організаторами та активними членами молодіжних громадських організацій, депутатами обласної та міської рад, активно працюють у Всеукраїнській студентській раді.

Висновок

Проведений аналіз дозволяє зробити висновок, що організація освітнього процесу та його навчально-методичне й інформаційне забезпечення відповідають державним акредитаційним вимогам. На належному рівні проводиться виховна робота зі студентами.

5. Кадрове забезпечення освітнього процесу

Фахова підготовка магістрів за освітньо-професійною програмою «Бізнес-адміністрування» зі спеціальності 073 «Менеджмент» здійснюється на випусковій кафедрі економіки та бізнес-адміністрування Навчально-наукового інституту фінансів, економіки та менеджменту імені Олега Балацького.

Голова експертної комісії

О.В. Димченко

Завідувач кафедри економіки та бізнес-адміністрування – Мельник Леонід Григорович – професор, доктор економічних наук, заслужений діяч науки і техніки України, академік Міжнародної академії інформатизації, академік Академії інженерних наук України.

Штатний професорсько-викладацький склад кафедри становить 31 викладач, з них 5 (16,1%) – доктори наук, професори, 24 (77,4%) – кандидати наук, доценти. 22 викладачі кафедри (71,0%) мають більше 10 років педагогічного стажу.

Випускова кафедра постійно піклується про добір педагогічного складу, поліпшення кадрового забезпечення освітньо-виховного процесу. На засіданнях кафедри регулярно розглядаються питання підбору, розстановки та підвищення кваліфікації педагогічних і наукових кадрів. Викладачі з науковими ступенями доктора або кандидата економічних наук працюють на постійній основі.

Регулярно та своєчасно проводиться підвищення кваліфікації викладачів у відповідності зі складеними та затвердженими планами. За останні п'ять років усі викладачі кафедри підвищили свою кваліфікацію шляхом захисту кандидатських дисертацій, стажування в інших ЗВО, підприємствах, організаціях та проходження курсів підвищення кваліфікації у СумДУ.

Експертна комісія звірила інформацію про кадрове забезпечення освітнього процесу з ЄДБО та перевірила книгу наказів з кадрових питань (особового складу) та основної діяльності, оригінали трудових книжок, дипломи про вищу освіту, атестати доцентів, професорів, дипломи кандидатів наук, докторів наук та свідоцтва про підвищення кваліфікації. Принципових зауважень немає.

Планування навчального часу викладачів здійснюється у відповідності до нормативних вимог. Обсяг навчального навантаження на рік обговорюється на засіданні кафедри. Розподіл навантаження проводиться у відповідності з науково-педагогічною кваліфікацією і досвідом роботи викладачів.

Викладачі кафедри економіки та бізнес-адміністрування здійснюють керівництво курсовими роботами, переддипломною практикою, підготовкою та захистом кваліфікаційних (магістерських) робіт, залучаються до роботи в державних екзаменаційних комісіях.

У підготовці магістрів задіяний професорсько-викладацький склад безпосередньо випускової кафедри. Освітньо-професійну програму «Бізнес-адміністрування» зі спеціальності 073 «Менеджмент» забезпечують 15 викладачів кафедри економіки та бізнес-адміністрування, які мають науковий ступінь та вчене звання, з них: докторів наук, професорів – 3, кандидатів наук, доцентів – 12 (з них 11 мають стаж роботи у Сумському державному університеті більше 10 років).

Частка науково-педагогічних працівників з науковими ступенями або вченими званнями, які забезпечують викладання лекційних годин з навчальних дисциплін, за основним місцем роботи становить 100% при нормативі 50%, а які мають науковий ступінь доктора наук або вчене звання професора – 29% при нормативі 25%. Частка лекційних годин, що викладають науково-педагогічні працівники, які є визнаними професіоналами з досвідом роботи за фахом, становить 19% при нормативі 15%.

Аналіз складу та якісної характеристики педагогічного колективу кафедри свідчить, що штатна чисельність та структура професорсько-викладацького складу, які беруть участь у підготовці магістрів за освітньо-професійною програмою «Бізнес-адміністрування», протягом останніх років є стабільною.

Викладачі кафедри беруть активну участь у міжнародних, міжвузівських конференціях, семінарах, мають та налагоджують зв'язки з країнами близького і далекого зарубіжжя, публікують свої роботи у міжнародних виданнях. Усе це сприяє якісній підготовці студентів.

Підвищення наукової кваліфікації кадрового складу кафедри забезпечується наявністю в університеті докторантури та аспірантури. Оновлення педагогічного складу кафедра здійснює шляхом залучення до викладання молодих спеціалістів та аспірантів. Щорічний прийом в аспірантуру становить в середньому 5 осіб.

Голова експертної комісії

О.В. Димченко

Висновок

Проведений аналіз дозволяє зробити висновок про повну відповідність кадрового складу викладачів, які здійснюють підготовку магістрів за освітньо-професійною програмою «Бізнес-адміністрування» зі спеціальності 073 «Менеджмент», акредитаційним вимогам. Всі викладачі, які забезпечують викладання дисциплін навчального плану, постійно підвищують кваліфікацію.

6. Матеріально-технічне забезпечення навчального процесу

Матеріально-технічне забезпечення освітньо-професійної програми «Бізнес-адміністрування» підготовки магістрів зі спеціальності 073 «Менеджмент» здійснюється як за рахунок загальноуніверситетської матеріальної бази, так і випускової кафедри. Огляд та перевірка матеріально-технічної бази університету засвідчують, що його обсяги, площі, технічне оснащення в цілому забезпечують визначені обсяги та зміст практичної підготовки фахівців.

Базовий заклад освіти має на своєму балансі належно обладнані навчальні та навчально-лабораторні корпуси, 2 окремі бібліотечні корпуси, 9 власних гуртожитків, позаміський спортивно-оздоровчий центр, сучасний легкоатлетичний манеж, 2 басейни, спорткомплекс, лижну та водно-веслувальні бази, медико-санітарну частину та інші споруди спортивного, соціально-побутового та адміністративно-господарського призначення. Загальна площа, що використовується, становить 191319,6 м². Площа приміщень для занять студентів становить 35973,9 м². Забезпеченість здобувачів вищої освіти гуртожитком становить 100%.

Заняття здійснюються у 62 лекційних аудиторіях (від 40 до 192 посадкових місць), 180 аудиторіях для групових занять, 102 навчальних лабораторіях, 81 класі комп'ютерного навчання, 32 спортивних та тренувальних залах, а також на 2 обладнаних стадіонах та 7 спортивних майданчиках. Площа приміщень для проведення навчальних занять та контрольних заходів на 1 особу фактичного контингенту студентів складає 3,1 м² при нормативі 2,4 м².

Аудиторії та лабораторії університету обладнані аудіовізуальною апаратурою та необхідними технічними засобами навчання. Загальна кількість технічних засобів навчання у СумДУ становить 2 793 одиниці. Частка навчальних аудиторій, забезпечених мультимедійним обладнанням для одночасного використання, становить 61% при нормативі 30%.

Усі приміщення, що залучені до освітнього процесу, відповідають санітарним, протипожежним нормам (відповідні дозвільні документи контролюючих органів є у наявності).

Сумський державний університет має добре налагоджену соціально-побутову інфраструктуру. До послуг студентів та співробітників сучасні гуртожитки, комплекс громадського харчування, медичний пункт, спортивні комплекси (у тому числі плавальний басейн, спеціалізовані спортивні зали, веслувальна та лижна бази, стрілецький тир, обладнані стадіони і спортивні майданчики). Усі споруди університету відремонтовані та підтримуються у належному стані.

Матеріально-технічна база випускової кафедри укомплектована сучасною обчислювальною технікою і забезпечує високий рівень освітнього процесу. Студенти користуються технікою у повному обсязі, необхідному для глибокого оволодіння інформаційними технологіями.

На площах кафедри розміщена лабораторія, що використовується в освітньому процесі підготовки магістрів за освітньо-професійною програмою «Бізнес-адміністрування» зі спеціальності 073 «Менеджмент» (загальна площа 75 м², 14 персональних комп'ютерів). Для освітнього процесу кафедра використовує лекційні аудиторії й аудиторії для практичних занять, а також комп'ютерні класи інших кафедр університету загальною площею до 500 м².

Випускова кафедра постійно піклується про поліпшення інформаційного забезпечення освітнього процесу. На кафедрі є кафедральна локальна комп'ютерна мережа, можливість виходу до глобальної мережі Internet, організовано поточне технічне та сервісне обслуговування обчислювальної техніки.

Голова експертної комісії

О.В. Димченко

Висновок

Стан матеріально-технічного забезпечення у Сумському державному університеті, як за структурою, так і за кількістю обладнання відповідає умовам акредитації і дозволяє здійснювати підготовку магістрів за освітньо-професійною програмою «Бізнес-адміністрування» зі спеціальності 073 «Менеджмент» у межах ліцензованого обсягу.

7. Наукова діяльність та міжнародні зв'язки

Наукова діяльність випускової кафедри економіки та бізнес-адміністрування активно здійснюється на основі тісної взаємодії науково-педагогічних працівників кафедри та роботи науково-дослідної лабораторії «Економіки сталого розвитку та екологічно-збалансованого природокористування» у рамках 6 наукових напрямів:

- «Підприємство в умовах переходу до інформаційної економіки»;
- «Економіка розвитку соціально-економічних систем»;
- «Економічний механізм еколого-інноваційного розвитку»;
- «Реструктуризація та реінжиніринг соціально-економічних систем»;
- «Економіка природокористування та охорони навколишнього середовища»;
- «Економіка ресурсо- та енергозбереження».

Науково-дослідна робота на кафедрі економіки та бізнес-адміністрування здійснюється викладачами, студентами, аспірантами та докторантами, а також штатними науковими працівниками відповідно до планів університету та кафедри.

Значну увагу колектив кафедри приділяє науковій роботі зі студентами. Студенти залучаються до роботи над розробкою наукових напрямків кафедри, беруть участь у виконанні планових НДР при проведенні експериментальних та обчислювальних робіт, в теоретичних дослідженнях. За останні п'ять років (2013–2017) викладачами кафедри економіки та бізнес-адміністрування у співавторстві зі студентами було опубліковано більше 100 наукових праць.

Якість наукової роботи зі студентами на кафедрі підтверджується кількістю отриманих студентами призових місць у конкурсах студентських наукових робіт (2013/2014 н.р. – 3 місця; 2014/2015 н.р. – 1 місце; 2015/2016 н.р. – 2 місця; 2016/2017 н.р. – 5 місць) та всеукраїнських олімпіадах (2013-2014 н.р. – 3 місця; 2014-2015 н.р. – 1 місце; 2016-2017 н.р. – 3 місця).

В останні роки співробітники кафедри є учасниками наукових досліджень з таких фундаментальних тем:

- держбюджетна тема «Організаційно-економічні механізми управління розвитком відновлювальної енергетики» 2017–2019 рр. (№ держ. реєстр. 0117U002254);
- держбюджетна тема «Розроблення фундаментальних основ відтворювального механізму «зеленої» економіки в умовах інформаційного суспільства» 2015–2017 рр. (№ держ. реєстр. 0115U000684);
- грант Президента України «Організаційно-економічні засади адаптації економічних систем до кліматично-ресурсних флуктуацій» 2014 р. (№ держ. реєстр. 0114U007076);
- грант Президента України «Формування мотиваційних механізмів дематеріалізаційних та енергоефективних змін національної економіки», 2016 р. (№ держ. реєстр. 0116U007180).

Також на кафедрі виконуються такі міжнародні проекти:

1) в напрямі Жана Моне Програми Еразмус+: «Використання кращих практик ЄС для формування стійкої економіки в Україні» (2015 р.) та «Можливості та виклики торгівлі з ЄС для України» (2016 р.);

2) науково-дослідна робота «Розробка інституційних і економічних засад забезпечення сталого розвитку і «зеленої» економіки на регіональному рівні» (у рамках співробітництва між Україною та Литвою, 2016-2017 рр. (№ держ. реєстр. 0116U007179);

3) Міжрегіональна програма Європейського сусідства та партнерства (ЄС) «Програма тренінгів у рамках проекту ЄС TEMPUS «SUCSID», 530349-TEMPUS-1-2012-1-FR-TEMPUS-JPHES», 2014 р.

Крім того, викладачі кафедри проводять дослідження за науковими темами власної

Голова експертної комісії _____

О.В. Димченко

ініціативи, виконують госпдоговірні теми на замовлення підприємств, отримують індивідуальні гранти та проходять наукові стажування за кордоном.

На базі кафедри економіки та бізнес-адміністрування заснований «Науково-дослідний інститут економіки розвитку Міністерства освіти і науки та Національної академії наук України» (ІЕР). Директором ІЕР є Мельник Л.Г., д.е.н., проф., завідувач кафедри економіки та бізнес-адміністрування СумДУ. У науково-дослідній та освітній діяльності ІЕР (2013–2017) безпосередньо взяли участь понад 45 науковців, у тому числі – 8 професорів, докторів наук та 26 кандидати наук (з них – 18 доцентів), а також 38 аспірантів і 25 студентів університету.

Наукові роботи співробітників кафедри опубліковані у багатьох вітчизняних та зарубіжних провідних наукових виданнях. За останні п'ять років (2013-2017) викладачами кафедри видано 12 монографій, навчальних посібників та підручників, понад 650 наукових праць (наукових статей та тез доповідей), у т.ч. 25 публікацій у періодичних виданнях, які включені до науково-метричної бази Scopus, 10 – Web of Science. Кафедрою економіки засновано та видається 4 рази на рік міжнародний фаховий журнал «Механізм регулювання економіки». Завідувач кафедри д.е.н., проф. Мельник Л.Г. є головним редактором даного журналу та членом редакційної колегії у фаховому журналі «Вісник Сумського державного університету: Серія Економіка».

Викладачі та аспіранти кафедри регулярно беруть активну участь у роботі і щорічно виступають з доповідями на науково-теоретичних та науково-практичних, всеукраїнських і міжнародних конференціях в Україні, Іспанії, Німеччині, Білорусі, Польщі, Молдові, Болгарії, Швеції, Бельгії тощо. У 2013-2017 рр. 3 викладачами прочитано лекції на запрошення іноземних університетів.

На кафедрі щорічно проводяться науково-технічні конференції викладачів, співробітників, аспірантів і студентів Сумського державного університету та щорічна міжнародна наукова молодіжна конференція «Економіка для екології» (ISCS).

Вчені кафедри є членами спеціалізованої вченої ради з захисту докторських та кандидатських дисертацій при СумДУ з двох спеціальностей 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності) та 08.00.06 – економіка природокористування і охорони навколишнього середовища.

Співробітники кафедри здійснюють керівництво 3 докторськими та 23 кандидатськими дисертаціями. Докторанти та аспіранти кафедри економіки та бізнес-адміністрування навчаються у докторантурі й аспірантурі (відкрита при кафедрі економіки та бізнес-адміністрування) зі спеціальностей 08.00.03 – економіка та управління національним господарством, 08.00.06 – економіка природокористування і охорони навколишнього середовища, 051 – Економіка та 076 – Підприємництво, торгівля та біржова діяльність. Хід виконання наукової тематики та дисертаційних робіт регулярно заслуховується і обговорюється на наукових семінарах кафедри, вчених радах інституту та університету.

Керівниками аспірантів є висококваліфіковані фахівці. За останні п'ять років на кафедрі захищені 5 кандидатських та 2 докторські дисертації. В 2013-2017 рр. при кафедрі навчалися 3 докторанти та 21 аспірант.

Викладачами кафедри економіки та бізнес-адміністрування встановлені тісні наукові зв'язки з науковцями різних ЗВО Міністерства освіти і науки та інститутами Національної академії наук України, а також закладами вищої освіти Бельгії, Республіки Білорусь, Болгарії, Нової Зеландії, Чехії, Нідерландів, Іспанії, про свідчать видані міжнародні підручники і навчальні посібники, монографії, спільні наукові статті, тези доповідей конференцій, стажування викладачів і студентів кафедри.

Висновок

Науково-дослідна робота на випусковій кафедрі здійснюється на високому рівні із залученням до неї студентів, забезпечує зростання наукового потенціалу кафедри та університету і відповідає вимогам акредитації. Розгалужені міжнародні зв'язки сприяють активізації науково-дослідної діяльності кафедри та обміну досвідом з іншими закладами освіти.

Голова експертної комісії

О.В. Димченко

8. Якість підготовки випусників

Функціонування внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти та освітньої діяльності в Сумському державному університеті базується на засадах Закону України «Про вищу освіту» і відповідає основним цілям і завданням, зазначеним у Статуті та Концептуальних засадах діяльності університету, Стратегії розвитку на 2010-2020 роки. Філософія оцінювання у СумДУ передбачає комплексну безперервну системну та гнучку оцінку навчальних й інших досягнень студентів і викладачів у призмі компетентнісного підходу.

Комплексна оцінка результатів діяльності студента складається з оцінювання сукупності всіх його досягнень в освітній та позанавчальній діяльності. Система контролю якості підготовки здобувачів вищої освіти в рамках освітньо-професійної програми є багаторівневою та включає систему поточного і підсумкового контролю. Точність проведення процедур оцінювання студентів встановлюється шляхом систематичних адміністративних перевірок на рівні кафедри, деканату та ректорату. Результати проведених процедур оцінювання студентів та їх перевірок регулярно розглядаються та аналізуються на засіданнях кафедри, раді інституту, раді з якості та Вченій раді університету.

Основними принципами і критеріями оцінювання знань студентів є: систематичність та системність, плановість і своєчасність, відкритість та прозорість, гнучкість і варіативність системи оцінювання, об'єктивність, толерантність та тактовність, єдність вимог при оцінюванні групи студентів, розвиваючий характер, використання єдиних стандартів, диференційований підхід та індивідуалізація відповідно до різних рівнів підготовки, кореляція оцінки результатів навчання студента в університеті з оцінкою випусників і роботодавців рівня сформованості компетентностей.

Система забезпечення якості вищої освіти в СумДУ включає в себе бенчмаркінг кращих освітніх практик, розробку критеріїв, показників якості та засобів оцінювання для кожної стадії освітнього процесу, проведення SWOT-аналізу освітньої діяльності з розробкою завдань і пріоритетів для її поліпшення.

Одним із елементів системи забезпечення якості освітньої діяльності є проведення ККР. Аналіз результатів виконання ККР з відповідних дисциплін навчального плану магістрів освітньо-професійної програми «Бізнес-адміністрування» зі спеціальності 073 «Менеджмент» свідчить про належний рівень знань студентів. Аналізуючи результати ККР та при безпосередній перевірці контрольних завдань з дисциплін фахової підготовки студентів, експертна комісія дійшла висновку, що показники якості навчання в цілому відповідають визначеним при перевірці викладачами кафедри. Так, абсолютна успішність в цілому за результатами самоаналізу і за результатами експертизи склала 100,0%. Відповідне відхилення становить – 0%. Якість навчання в цілому: за результатами самоаналізу – 84,85 %, за результатами експертизи – 81,82%, відхилення – -3,03 %. Середній бал в цілому: за результатами самоаналізу – 4,24, за результатами експертизи – 4,21, відхилення – -0,03. Виявлені експертною комісією відхилення мають місце в межах допустимих норм.

Комісією було вибірково перевірено якість виконання курсових та науково-дослідних робіт, звітів з переддипломної практики, кваліфікаційних робіт за останні два роки. Результати повторної перевірки курсових та науково-дослідних робіт виявили певні відхилення в оцінках у розмірі 3,67%, що перебувають у межах допустимих норм. Зокрема, курсова робота з дисципліни «Фінансовий менеджмент» Бойко Л.В. (2016-2017 н.р.) на тему «Розроблення фінансової стратегії розвитку підприємства» виконана на достатньо високому рівні, проте у роботі недостатньо ілюстровані практичні особливості формування стратегії для певного підприємства; доцільно було б також розглянути характерні риси стратегій вітчизняних підприємств.

При перевірці звітів з переддипломної практики було виявлено, що в якості баз проходження практики студентами виступають великі промислові підприємства. Звіти оформлені належним чином, відповідають вимогам, що висуваються до робіт такого виду. Водночас, результати повторної перевірки звітів виявили певні відхилення в оцінках у розмірі 2,25%, що перебувають у

Голова експертної комісії _____

О.В. Димченко

межах допустимих норм. Зокрема, у звіті Голубцової О.В. (2016-2017 н.р.) бракує аналізу структури управління підприємством, неповною мірою виконано кількісну оцінку значущості SWOT-факторів.

Перевірка кваліфікаційних робіт попередніх років показала високий рівень підготовки магістрантів, відхилень в оцінках не виявлено. Усі кваліфікаційні (магістерські) роботи виконані із застосуванням методів економічного обґрунтування, в роботах використовується демонстраційний графічний матеріал з використанням сучасних мультимедійних технологій. Темі кваліфікаційних (магістерських) робіт є досить різноплановими і в повній мірі відображають спрямованість роботи випускової кафедри. До їх керівництва залучені провідні фахівці, що мають наукові ступені доктора або кандидата наук. Рівень керівництва кваліфікаційними (магістерськими) роботами високий. Розділи кваліфікаційних (магістерських) робіт, що перевірялись, розкривають їх тему, відповідають меті дослідження, пов'язані між собою та задовольняють вимогам стандартів. До складу Державної екзаменаційної комісії входять доктори та кандидати економічних наук, провідні фахівці підприємств та організацій м. Суми. В цілому результати перевірки свідчать про достатньо високий рівень підготовлених кваліфікаційних робіт, а, отже, і якість підготовки магістрів за освітньо-професійною програмою «Бізнес-адміністрування» зі спеціальності 073 «Менеджмент».

Результати експертизи рівня і якості виконання кваліфікаційних, науково-дослідних та курсових робіт, перевірка знань студентів свідчать про досить високу їх здатність самостійно вирішувати професійні задачі у сфері бізнес-адміністрування із застосуванням комп'ютерної техніки та інформаційних технологій, а також обґрунтовувати, документувати і захищати прийняті рішення.

Щодо працевлаштування випускників комісія зазначає, що основними місцями їх працевлаштування є великі підприємства регіону – Публічне акціонерне товариство «Сумське науково-виробниче об'єднання», Публічне акціонерне товариство «Сумський завод «Насосенергомаш», Товариство з обмеженою відповідальністю «Сумитеплоенерго», Сумська облдержадміністрація, будівельна компанія «Укрбуд», Слобожанська філія ТОВ «Горобина», ДП «Авіакон», комунальні підприємства та ін.

Висновок

Аналіз результатів виконання ККР з дисциплін циклу професійної підготовки, а також результатів захисту курсових, звітів з переддипломної практики, кваліфікаційних робіт свідчить, що якість підготовки магістрів за освітньо-професійною програмою «Бізнес-адміністрування» зі спеціальності 073 «Менеджмент» відповідає державним вимогам акредитації освітньої програми другого (магістерського) рівня.

Голова експертної комісії

О.В. Димченко

9. Перелік зауважень контролюючих органів та заходи по їх усуненню

Зауважень та приписів контролюючих органів, що здійснюють контроль за дотриманням ліцензійних умов, а також скарг юридичних і фізичних осіб щодо освітньої діяльності ЗВО зі спеціальності 073 «Менеджмент» з моменту останньої процедури акредитації не було.

При проходженні попередньої акредитаційної експертизи у 2013 році за спеціальністю Переліку 2010 року 8.18010016 «Бізнес-адміністрування», яка відповідно до затвердженого МОНУ Акту узгодження трансформована у спеціальність 073 «Менеджмент», експертною комісією МОНУ у складі голови експертної комісії, доктора економічних наук, професора, завідувача кафедри менеджменту та бізнесу Харківського національного економічного університету Лепейко Тетяни Іванівни та члена експертної комісії, доктора економічних наук, професора, завідувача кафедри міжнародної економіки Київського національного університету імені Тараса Шевченка Старостіної Алли Олексіївни, були висловлені такі зауваження і пропозиції:

1. Продовжити розробку навчально-методичного забезпечення організації самостійної роботи студентів.

2. Розширити перелік пакетів спеціальних прикладних комп'ютерних програм для викладання фахових дисциплін.

3. Доцільно розширювати професійні ділові контакти з провідними ВНЗ України і світу, які здійснюють фахову підготовку зі спеціальності 8.18010016 «Бізнес-адміністрування» для запровадження інноваційних методів навчання та впровадження спільної наукової діяльності.

4. Активізувати роботу з підвищення кваліфікації викладачів кафедри у напрямку спеціальності 8.18010016 «Бізнес-адміністрування» та у розрізі дисциплін навчального плану, які вони викладають.

5. Доукомплектувати бібліотечний фонд університету навчально-методичними та науковими виданнями викладачів випускової кафедри за дисциплінами навчального плану спеціальності 8.18010016 «Бізнес-адміністрування», які видано після 2010 р.

Кафедра врахувала ці зауваження:

- ведеться активна робота з підготовки та видання навчально-методичного забезпечення організації самостійної роботи студентів у відповідності до вимог кредитно-модульної системи, зокрема, на кафедрі протягом 2013-2017 рр. видано понад 15 таких навчально-методичних видань, у т.ч. навчальні посібники, підручники, методичне забезпечення освітнього процесу;

- розширений перелік пакетів спеціальних прикладних комп'ютерних програм для викладання фахових дисциплін, який містить програмне забезпечення PEW 5 для складання бізнес-планів, програмне забезпечення з економіко-математичного моделювання економічних процесів. Також на кафедрі економіки та бізнес-адміністрування працює комп'ютерний клас з доступом в Інтернет, оновлюються пакети прикладних програм. Комп'ютери оснащені ліцензійними операційними системами від Microsoft та пакетами прикладного програмного забезпечення від Microsoft, Autodesk, Intel, Delcam, Adobe, Abby, Cisco, AnSys, Solid Works, Symantec, NetClass Pro, MikTeX, Profix та ін. На практичних роботах з окремих дисциплін та при написанні науково-дослідної і кваліфікаційної робіт приділяється увага застосуванню пакетів прикладних програм з відкритим вихідним кодом, що набувають все більшої популярності останнім часом, зокрема: OpenOffice Calc, ABS, Gnumeric, Kspread, Scilab, FreeMat, Octave тощо;

- розширені професійні ділові контакти з провідними ЗВО України і світу, які здійснюють фахову підготовку за освітніми програмами «Бізнес-адміністрування». Укладені двосторонні договори між СумДУ та більш ніж 20 університетами України, базовими серед яких є Національний університет «Острозька Академія», Одеський національний університет імені І.І. Мечнікова, Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка та інші. Розширене співробітництво з ЗВО світу на основі двосторонніх договорів між СумДУ та закладами вищої освіти – партнерами зарубіжних країн в напрямку академічної мобільності студентів та викладачів, а саме University of Foggia (Італія), University of Ecology and Management in Warsaw (Польща), University of Tartu (Естонія), Aristotle University of Thessaloniki

Голова експертної комісії

О.В. Димченко

(Греція), University of Cyprus (Кіпр), Alexandru Ioan Cuza University of Iasi (Румунія);

- активізована робота з підвищення кваліфікації викладачів кафедри в рамках освітньо-професійної програми «Бізнес-адміністрування», зокрема значна увага приділяється закордонним стажуванням викладачів. Результатом роботи є стажування 10 викладачів кафедри протягом 2014–2017 рр. в університетах Франції (університет Люмієр Ліон 2, м. Ліон,), Нової Зеландії (університет Вайкато, м. Гамільтон), Іспанії (університет Карлос III, м. Мадрид та Міжнародна Бізнес-школа Барселона, м. Барселона), Польщі (Техніко-гуманітарна академія, м. Бельсько-Бяла), Грузії (Тбіліський європейський молодіжний центр при Тбіліському муніципалітеті, м. Тбілісі), Молдови (Академія економічних досліджень, м. Кишинів), Литви (Каунаський технологічний університет, м. Каунас), Індії (Інститут енергії та ресурсів, м. Нью-Делі); Словаччини (університеті Матея Бела, м. Банська Бистриця);

- доукомплектований бібліотечний фонд університету навчально-методичними та науковими виданнями викладачів випускової кафедри за дисциплінами навчального плану освітньо-професійної програми «Бізнес-адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент», які видано після 2010 р. Загальна кількість таких видань становить 17 публікацій, у т.ч. навчальні посібники, підручники, монографії, конспекти лекцій, методичні вказівки.

10. Загальні висновки експертної комісії

Кафедра економіки та бізнес-адміністрування СумДУ має достатній навчально-методичний та науковий потенціал, висококваліфікований професорсько-викладацький склад, що гарантує якісний рівень підготовки магістрів за освітньо-професійною програмою «Бізнес-адміністрування» зі спеціальності 073 «Менеджмент». Підготовка фахівців здійснюється з урахуванням особливостей регіону та на базі вивчення потреб підприємств і організацій у фахівцях цього напрямку.

Освітній процес побудовано на базі оволодіння студентами широким колом дисциплін циклів загальної та професійної підготовки. Усі дисципліни навчального плану мають відповідне навчально-методичне забезпечення, яке охоплює робочі програми та навчальні плани, лекційний матеріал, плани семінарських занять, підручники та необхідну кількість навчально-методичної літератури. Методичне забезпечення постійно оновлюється. До освітнього процесу включаються результати наукових досліджень кафедри та сучасні інформаційні технології.

Наукова і педагогічна кваліфікація кадрового складу кафедри економіки та бізнес-адміністрування забезпечує освітній процес на рівні вимог нормативних документів Міністерства освіти і науки України. Викладачі, що забезпечують викладання лекційних годин з дисциплін, які забезпечують формування професійних компетентностей, мають наукові ступені докторів або кандидатів наук з досвідом роботи за фахом. Постійно здійснюється оновлення педагогічного складу кафедри шляхом залучення до викладання молодих спеціалістів та аспірантів.

Наявні навчальні площі, комп'ютерна й оргтехніка, фонд і читальні зали бібліотеки, побутова база дозволяють забезпечити необхідні умови для проведення освітнього процесу та науково-методичної роботи на належному рівні, відповідно до вимог інструктивних і нормативних документів Міністерства освіти і науки України.

На підставі матеріалів, поданих на акредитацію Сумським державним університетом, та перевірки результатів діяльності на місці, експертна комісія дійшла висновку, що освітньо-професійна програма «Бізнес-адміністрування» підготовки магістра зі спеціальності 073 «Менеджмент» кадрове, методичне та матеріальне забезпечення в цілому відповідають встановленим вимогам до зазначених рівнів навчальної підготовки і можуть забезпечити державну гарантію якості освіти.

Водночас експертна комісія вважає за необхідне висловити зауваження та пропозиції, які не входять до складу обов'язкових і не впливають на рішення про акредитацію, але дозволять поліпшити якість підготовки здобувачів:

Голова експертної комісії

О.В. Димченко

- підвищити ефективність профорієнтаційної роботи з потенційними абітурієнтами, в тому числі з використанням сучасних інформаційних технологій, соціальних мереж;
- продовжити роботу з оновлення змісту, засобів і методик навчання з урахуванням проблем теорії та практики діяльності організацій малого і середнього бізнесу м. Суми та Сумської області;
- посилити практичну орієнтованість освітньо-професійної програми;
- збільшити кількість магістерських (дипломних) робіт, виконаних за заявками підприємств і впроваджених у виробництво;
- активізувати діяльність викладачів кафедри з публікації результатів їх наукових досліджень у виданнях, що входять до міжнародних науково-метричних баз даних, а також з підготовки електронних підручників та навчальних посібників за освітньо-професійною програмою «Бізнес-адміністрування».

На підставі вказаного вище експертна комісія МОН України зробила висновок про можливість акредитації освітньо-професійної програми «Бізнес-адміністрування» зі спеціальності 073 «Менеджмент» за освітнім другим (магістерським) рівнем.

Дата: 25 січня 2018 р.

Голова експертної комісії
доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри економіки підприємств,
бізнес-адміністрування та регіонального розвитку
Харківського національного університету міського
господарства імені О.М. Бекетова

О. В. Димченко

Експерт
доктор економічних наук, доцент,
завідувач кафедри управління та бізнес-
адміністрування Державного вищого навчального
закладу «Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника»

В. М. Якубів

«З експертними висновками ознайомлений»
Ректор Сумського державного університету,
кандидат технічних наук, професор

А. В. Васильєв

Голова експертної комісії

О.В. Димченко

ЗВЕДЕНІ ВІДОМОСТІ
про дотримання ліцензійних умов у сфері вищої освіти

- * Порівняльна таблиця дотримання кадрових і технологічних вимог щодо матеріально-технічного, навчально-методичного та інформаційного забезпечення освітньої діяльності у сфері вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Бізнес-адміністрування» зі спеціальності 073 «Менеджмент» підготовки магістрів у Сумському державному університеті

Найменування показника (нормативу)	Значення показника (нормативу) за другим (магістерським) рівнем	Фактичне значення показника	Відхилення фактичного значення показника від нормативного
1	2	3	4
КАДРОВІ ВИМОГИ			
щодо забезпечення провадження освітньої діяльності у сфері вищої освіти			
1. Наявність у закладі освіти підрозділу чи кафедри, відповідальних за підготовку здобувачів вищої освіти	+	+	відповідає
2. Наявність у складі підрозділу чи кафедри, відповідальних за підготовку здобувачів вищої освіти, тимчасової робочої групи (проектної групи) з науково-педагогічних працівників, на яку покладено відповідальність за підготовку здобувачів вищої освіти за певною спеціальністю	три особи, що мають науковий ступінь та вчене звання, з них один доктор наук або професор	три особи, що мають науковий ступінь та вчене звання, з них один доктор наук	відповідає
3. Наявність у керівника проектної групи (гаранта освітньої програми):			
1) наукового ступеня та/або вченого звання за відповідною або спорідненою спеціальністю	+	+	відповідає
2) наукового ступеня та вченого звання за відповідною або спорідненою спеціальністю	-	-	
3) стажу науково-педагогічної та/або наукової роботи не менш як 10 років (до 6 вересня 2019 р. для початкового рівня з урахуванням стажу педагогічної роботи)	+	+	відповідає
4. Проведення лекцій з навчальних дисциплін науково-педагогічними (науковими) працівниками відповідної спеціальності за основним місцем роботи (мінімальний відсоток визначеної навчальним планом кількості годин):			
1) які мають науковий ступінь та/або вчене звання (до 6 вересня 2019 р. для початкового рівня з урахуванням педагогічних працівників, які мають вищу категорію)	50	100	+50
2) які мають науковий ступінь доктора наук або вчене звання професора	25	29	+4
3) які мають науковий ступінь доктора наук та вчене звання	-	-	

Голова експертної комісії _____

О.В. Димченко

Найменування показника (нормативу)	Значення показника (нормативу) за другим (магістерським) рівнем	Фактичне значення показника	Відхилення фактичного значення показника від нормативного
1	2	3	4
5. Проведення лекцій з навчальних дисциплін, що забезпечують формування професійних компетентностей, науково-педагогічними (науковими) працівниками, які є визнаними професіоналами з досвідом роботи за фахом (мінімальний відсоток визначеної навчальним планом кількості годин):			
1) дослідницької, управлінської, інноваційної або творчої роботи за фахом	15	19	+4
2) практичної роботи за фахом	-	-	
6. Проведення лекцій, практичних, семінарських та лабораторних занять, здійснення наукового керівництва курсовими, дипломними роботами (проектами), дисертаційними дослідженнями науково-педагогічними (науковими) працівниками, рівень наукової та професійної активності кожного з яких засвідчується виконанням за останні п'ять років не менше трьох умов, зазначених у пункті 5 приміток	не менше трьох умов підпунктів 1-16 пункту 5 приміток	не менше трьох умов підпунктів 1-16 пункту 5 приміток	відповідає
7. Наявність випускової кафедри із спеціальної (фахової) підготовки, яку очолює фахівець відповідної або спорідненої науково-педагогічної спеціальності:			
1) з науковим ступенем доктора наук та вченим званням	-	-	
2) з науковим ступенем та вченим званням	+	+	відповідає
3) з науковим ступенем або вченим званням	-	-	
8. Наявність трудових договорів (контрактів) з усіма науково-педагогічними працівниками та/або наказів про прийняття їх на роботу	+	+	відповідає
<p><u>Примітки:</u> п.5. У пункті 6 для визначення рівня наукової та професійної активності науково-педагогічного (наукового) працівника використовуються такі показники:</p> <p>1) наявність наукової публікації у періодичному виданні, яке включено до наукометричних баз, зокрема Scopus або Web of Science Core Collection, рекомендованих МОН;</p> <p>2) наявність наукових публікацій у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України, та/або авторських свідоцтв, та/або патентів загальною кількістю п'ять досягнень;</p> <p>3) наявність виданого підручника чи навчального посібника, що рекомендований МОН, іншим центральним органом виконавчої влади або вченою радою закладу освіти, або монографії (у разі співавторства — з фіксованим власним внеском);</p> <p>4) наукове керівництво (консультування) здобувача, який одержав документ про присудження наукового ступеня;</p>			

Голова експертної комісії

О.В. Димченко

Найменування показника (нормативу)	Значення показника (нормативу) за другим (магістерським) рівнем	Фактичне значення показника	Відхилення фактичного значення показника від нормативного
1	2	3	4
<p>5) участь у міжнародному науковому проекті/залучення до міжнародної експертизи, наявність звання "суддя міжнародної категорії";</p> <p>6) проведення навчальних занять іноземною мовою (крім мовних навчальних дисциплін) в обсязі не менше 50 аудиторних годин на навчальний рік;</p> <p>7) робота у складі експертних рад з питань проведення експертизи дисертацій МОН або галузевих експертних рад Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, або Акредитаційної комісії, або їх експертних рад, або міжгалузевої експертної ради з вищої освіти Акредитаційної комісії, або трьох експертних комісій МОН/зазначеного Агентства, або Науково-методичної ради/науково-методичних комісій з вищої освіти МОН, або робочих груп з розроблення стандартів вищої освіти України;</p> <p>8) виконання функцій наукового керівника або відповідального виконавця наукової теми (проекту), або головного редактора/члена редакційної колегії наукового видання, включеного до переліку наукових фахових видань України, або іноземного рецензованого наукового видання;</p> <p>9) керівництво студентом, який зайняв призове місце, або робота у складі організаційного комітету/журі/апеляційної комісії Міжнародної студентської олімпіади/II етапу Всеукраїнської студентської олімпіади (Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт)/III—IV етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад з базових навчальних предметів/II—III етапу Всеукраїнських конкурсів-захистів науково-дослідницьких робіт учнів — членів Малої академії наук; керівництво студентом, який став призером Олімпійських, Параолімпійських ігор, Всесвітньої та Всеукраїнської Універсиади, чемпіонату світу, Європи, Європейських ігор, етапів Кубка світу та Європи, чемпіонату України; виконання обов'язків головного секретаря, головного судді, судді міжнародних та всеукраїнських змагань; керівництво спортивною делегацією; робота у складі організаційного комітету, суддівського корпусу;</p> <p>10) організаційна робота у закладах освіти на посадах керівника (заступника керівника) закладу освіти/факультету/відділення (наукової установи)/інституту/філії/кафедри або іншого відповідального за підготовку здобувачів вищої освіти підрозділу/відділу (наукової установи)/навчально-методичного управління (відділу)/лабораторії/іншого навчально-наукового (інноваційного) структурного підрозділу/вченого секретаря закладу освіти (факультету, інституту)/відповідального секретаря приймальної комісії та його заступника;</p> <p>11) участь в атестації наукових кадрів як офіційного опонента або члена спеціалізованої вченої ради;</p> <p>12) присудження наукового ступеня доктора наук або присвоєння вченого звання професора.</p>			

Голова експертної комісії

О.В. Димченко

Найменування показника (нормативу)	Значення показника (нормативу) за другим (магістерським) рівнем	Фактичне значення показника	Відхилення фактичного значення показника від нормативного	
1	2	3	4	
<p>13) наявність авторських свідоцтв та/або патентів загальною кількістю два досягнення;</p> <p>14) наявність виданих навчально-методичних посібників/посібників для самостійної роботи студентів та дистанційного навчання/конспектів лекцій/практикумів/методичних вказівок/рекомендацій загальною кількістю три найменування;</p> <p>15) присудження наукового ступеня доктора філософії або присвоєння вченого звання доцента, або отримання документа про другу вищу освіту;</p> <p>16) керівництво студентом, який зайняв призове місце на I етапі Всеукраїнської студентської олімпіади (Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт), або робота у складі організаційного комітету/журі Всеукраїнської студентської олімпіади (Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт), або керівництво постійно діючим студентським науковим гуртком/проблемною групою, або виконання обов'язків куратора групи; керівництво студентом, який брав участь в Олімпійських, Паралімпійських іграх, Всесвітній та Всеукраїнській Універсіаді, чемпіонаті світу, Європи, Європейських іграх, етапах Кубка світу та Європи, чемпіонаті України; виконання обов'язків тренера, помічника тренера національної збірної команди України з видів спорту</p>				
ТЕХНОЛОГІЧНІ ВИМОГИ щодо матеріально-технічного забезпечення				
1	Забезпеченість приміщеннями для проведення навчальних занять та контрольних заходів (кв. метрів на одну особу для фактичного контингенту студентів та заявленого обсягу з урахуванням навчання за змінами)	2,4	3,1	+0,7
2	Забезпеченість мультимедійним обладнанням для одночасного використання в навчальних аудиторіях (мінімальний відсоток кількості аудиторій)	30	61	+31
3	Наявність соціально-побутової інфраструктури:			
	1) бібліотеки, у тому числі читального залу	+	+	відповідає
	2) пунктів харчування	+	+	відповідає
	3) актового чи концертного залу	+	+	відповідає
	4) спортивного залу	+	+	відповідає
	5) стадіону та/або спортивних майданчиків	+	+	відповідає
4	Забезпеченість здобувачів вищої освіти гуртожитком (мінімальний відсоток потреби)	70	100	+30

Голова експертної комісії

О.В. Димченко

Найменування показника (нормативу)		Значення показника (нормативу) за другим (магістерським) рівнем	Фактичне значення показника	Відхилення фактичного значення показника від нормативного
1		2	3	4
5	Забезпеченість комп'ютерними робочими місцями, лабораторіями, полігонами, обладнанням, устаткуванням, необхідними для виконання навчальних планів	+	+	відповідає
ТЕХНОЛОГІЧНІ ВИМОГИ щодо навчально-методичного забезпечення				
1	Наявність опису освітньої програми	+	+	відповідає
2	Наявність навчального плану та пояснювальної записки до нього	+	+	відповідає
3	Наявність робочої програми з кожної навчальної дисципліни навчального плану	+	+	відповідає
4	Наявність комплексу навчально-методичного забезпечення з кожної навчальної дисципліни навчального плану	+	+	відповідає
5	Наявність програми практичної підготовки, робочих програм практик	+	+	відповідає
6	Забезпеченість студентів навчальними матеріалами з кожної навчальної дисципліни навчального плану	+	+	відповідає
7	Наявність методичних матеріалів для проведення атестації здобувачів	+	+	відповідає
ТЕХНОЛОГІЧНІ ВИМОГИ щодо інформаційного забезпечення освітньої діяльності				
1	Забезпеченість бібліотеки вітчизняними та закордонними фаховими періодичними виданнями відповідного або спорідненого профілю, в тому числі в електронному вигляді	не менш як п'ять найменувань	13	+8
2	Наявність доступу до баз даних періодичних наукових видань англійською мовою відповідного або спорідненого профілю (допускається спільне користування базами кількома закладами освіти)	+	+	відповідає
3	Наявність офіційного веб-сайту закладу освіти, на якому розміщена основна інформація про його діяльність (структура, ліцензії та сертифікати про акредитацію, освітня/освітньо-наукова/ видавнича/атестаційна (наукових кадрів) діяльність, навчальні та наукові структурні підрозділи та їх склад, перелік навчальних дисциплін, правила прийому, контактна інформація)	+	+	відповідає

Голова експертної комісії

О.В. Димченко

Найменування показника (нормативу)		Значення показника (нормативу) за другим (магістерським) рівнем	Фактичне значення показника	Відхилення фактичного значення показника від нормативного
1		2	3	4
4	Наявність електронного ресурсу закладу освіти, який містить навчально-методичні матеріали з навчальних дисциплін навчального плану, в тому числі в системі дистанційного навчання (мінімальний відсоток навчальних дисциплін)	60	100	+40

Голова експертної комісії,
доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки підприємств, бізнес-адміністрування та регіонального розвитку Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова

О. В. Димченко

Член експертної комісії,
доктор економічних наук, доцент, завідувач кафедри управління та бізнес-адміністрування Державного вищого навчального закладу «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

В. М. Якубів

Ознайомлений:
Ректор Сумського державного університету, к.т.н., професор

А. В. Васильєв

Голова експертної комісії

О.В. Димченко

**Порівняльна таблиця
критеріїв та вимог до акредитації за освітньо-професійною програмою «Бізнес-
адміністрування» зі спеціальності 073 «Менеджмент» за другим (магістерським) рівнем у
Сумському державному університеті**

Якісні характеристики підготовки магістра			
Найменування показника (нормативу)	Значення показника (нормативу)	Фактичне значення показника	Відхилення фактичного значення показника від нормативного
1.1. Виконання навчального плану за показниками: перелік навчальних дисциплін, години, форми контролю, %	100	100	відповідає
1.2. Підвищення кваліфікації викладачів постійного складу за останні 5 років, %	100	100	відповідає
1.3. Чисельність науково-педагогічних (педагогічних) працівників, що обслуговують спеціальність і працюють у навчальному закладі за основним місцем роботи, які займаються вдосконаленням навчально-методичного забезпечення, науковими дослідженнями, підготовкою підручників та навчальних посібників, %	100	100	відповідає
2. Результати освітньої діяльності (рівень підготовки фахівців), не менше %			
2.1. Рівень знань студентів з гуманітарної та соціально-економічної підготовки:		Навчальним планом не передбачено	
2.1.1. Успішно виконанні контрольні завдання, %	90	–	–
2.1.2. Якісно виконанні контрольні завдання (оцінки “5” і “4”), %	50	–	–
2.2. Рівень знань студентів з природничо-наукової (фундаментальної) підготовки:		Навчальним планом не передбачено	
2.2.1. Успішно виконанні контрольні завдання, %	90	–	–
2.2.2. Якісно виконанні контрольні завдання (оцінки “5” і “4”), %	50	–	–
2.3. Рівень знань студентів зі спеціальної (фахової) підготовки:			
2.3.1. Успішно виконанні контрольні завдання, %	90	100	+10
2.3.2. Якісно виконанні контрольні завдання (оцінки “5” і “4”), %	50	81,8	+31,8
3. Організація наукової роботи			
3.1. Наявність у структурі навчального закладу наукових підрозділів	+	+	відповідає

Голова експертної комісії _____

О.В. Димченко

3.1.2 Участь студентів у науковій роботі (наукова робота на кафедрах та в лабораторіях; участь в наукових конференціях, конкурсах, виставках, профільних олімпіадах тощо)	+	+	відповідає
---	---	---	------------

Голова експертної комісії,
доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки підприємств, бізнес-адміністрування та регіонального розвитку Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова

О. В. Димченко

Член експертної комісії,
доктор економічних наук, доцент, завідувач кафедри управління та бізнес-адміністрування Державного вищого навчального закладу «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

В. М. Якубів

Ознайомлений:
Ректор Сумського державного університету, к.т.н., професор

А. В. Васильєв

Голова експертної комісії

О.В. Димченко

Результати виконання комплексних контрольних робіт під час роботи експертної комісії студентами за освітньо-професійною програмою «Бізнес-адміністрування» зі спеціальності 073 «Менеджмент» за другим (магістерським) рівнем у Сумському державному університеті

№	Дисципліна	Група	Кількість студентів	Виконували ККР		Одержали оцінки при акредитаційній експертизі						Абсолютна успішність, %	Кількість навчання, %	Середній бал	Самоаналіз		Розбіжність					
				Кількість	%	5		4		3					2		Успішність, %	Середній бал	Успішність, %	Середній бал	Успішність, %	Середній бал
						К-ть	%	К-ть	%	К-ть	%				К-ть	%						
3 циклу дисциплін гуманітарної і соціально-економічної підготовки																						
<i>навчальним планом не передбачено</i>																						
1	Всього за циклом	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-				
3 циклу дисциплін професійної підготовки																						
1	Економіка підприємства	ВА-М-61	11	100	4	36,36	5	45,46	2	18,18	-	-	100	81,82	4,18	100	81,82	4,18	0	0		
2	Стратегічне управління		11	100	4	36,36	5	45,46	2	18,18	-	-	100	81,82	4,18	100	81,82	4,18	0	0		
3	Управління інноваційним потенціалом		11	100	5	45,46	4	36,36	2	18,18	-	-	100	81,82	3,82	100	90,91	4,36	0	-9,09	-0,54	
	Всього за циклом	-	33	100	13	39,39	14	42,43	6	18,18	-	-	100	81,82	4,21	100	84,85	4,24	0	-3,03	-0,03	

Дані перевірені і відповідають дійсності.

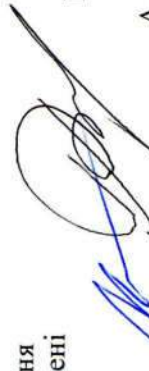
Голова експертної комісії,
доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки підприємств, бізнес-адміністрування та регіонального розвитку Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова

О. В. Димченко

Член експертної комісії,

доктор економічних наук, доцент, завідувач кафедри управління та бізнес-адміністрування Державного вищого навчального закладу «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

В. М. Якубів

Ознайомлений:

Ректор Сумського державного університету, к.т.н., професор

Голова експертної комісії

О.В. Димченко

